

DE STRAATNAMEN VAN ROTTERDAM

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN

DOOR J.C. OKKEMA

In februari 1992 verscheen het boek 'De straatnamen van Rotterdam'. Hierin zijn opgenomen alle bestaande straatnamen, benevens een groot aantal namen van straten en stegen die inmiddels zijn verdwenen.

De meest recente straatnamen in het boek zijn gegeven bij het besluit van B&W 4 oktober 1991. Sindsdien is in datzelfde jaar nog een aantal nieuw aangelegde straten van namen voorzien. Tevens zijn de namen van enige straten gewijzigd. Van de namen, die sinds het genoemde besluit in het jaar 1991 zijn benoemd en gewijzigd, heeft Th. Bouwens, de secretaris van de Straatnamencommissie, een lijst samengesteld die hierachter is opgenomen. Het ligt in de bedoeling jaarlijks een dergelijke lijst in ons jaarboekje op te nemen. Hiermee wordt een oude traditie in ere hersteld. Nadat in 1910 de eerste druk verscheen van het boek 'Rotterdamsche straatnamen', geschiedkundig verklaard door J.M. Droogendijk met medewerking van dr. H.C.H. Moquette, voorloper van het eerder genoemde boek, werd in het Rotterdams Jaarboekje regelmatig een lijst opgenomen van de nieuwe, gewijzigde en ingetrokken straatnamen. Voor het laatst geschiedde dat in het jaarboekje van 1941. In de beginjaren werd de verklaring van de nieuwe namen ook opgenomen; later volstond men met de datum van het B&W-besluit en de exacte ligging van de straat. In de lijsten die voortaan in het jaarboekje zullen worden gepubliceerd, zal ruimschoots aandacht worden besteed aan de betekenis van de namen.

Naar aanleiding van de publikatie van het straatnamenboek werden verschillende reacties ontvangen. De meeste betroffen aanvullingen op de tekst, andere hadden betrekking op drukfouten. In het bijzonder vermeld ik hier de naam van de heer J.H. van der Boom, die mij attent maakte op de namen van een aantal verdwenen wegen en dijken in de voormalige gemeente Hoogvliet, die niet in het boek zijn vermeld.

Alle reacties zijn inmiddels verwerkt in een lijst, die als tweede onderdeel hierachter is opgenomen. Deze bevat ook gegevens die door mij nog bij mijn verdere onderzoek naar de betekenis van de

straatnamen zijn aangetroffen.

Ter verduidelijking is in de lijst het paginanummer aangegeven, waarop de bewuste straat in het boek staat vermeld.

In de op bladzijden 623-625 van het boek afgedrukte lijst van 'geraadpleegde literatuur/bronnen' is een fout geslopen in de ondertitel van het boek van G.C. Helbers, *Overschie in den loop van tien eeuwen*. Dit boek verscheen ter gelegenheid van de viering van het 1000-jarig bestaan van Overschie.

Tenslotte wijs ik nog op de schrijfwijze van de straten, die de namen van heiligen dragen (blz. 365/366). In het verleden was de spelling niet eenduidig. Zo trof men naast elkaar een St. Agathastraat en een Sint Jacobsplaats aan. Bij besluit B&W 7 november 1980 werd de schrijfwijze van deze straatnamen aangepast aan de 'Spellingsvoorschriften 1955'. Sindsdien schrijft men Sint-Agathastraat, Sint-Jacobsplaats enz.

I. Overzicht van nieuwe en verdwenen straatnamen volgens besluiten van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 25 oktober 1991 en 6 december 1991.

Etienne de Bouterstraat

B&W 25 oktober 1991. (J49)

Etienne de Bouter, 1919-1945, verzetsstrijder Tweede Wereldoorlog. Was actief in de Landelijke Knokploegen. Woonde aan de Essenburgsingel te Rotterdam. Werd gevangen gezet in het politiebureau Haagseveer en als repressaillemaatregel door de bezetter in Heinenoord gefusilleerd.

Hendrik Wachterstraat

B&W 25 oktober 1991. (J44)

Hendrik Willem Wachter, 1834-1906, lid gemeenteraad van Kralingen 1872-1875. Deze straat heette voordien Arie Hoosstraat.

Isarweg

B&W 6 december 1991. (1 07)

Rivier in Duitsland.

Johannes Voorhoevestraat

B&W 25 oktober 1991. (J44)

Johannes Marinus Voorhoeve, 1844-1922, lid gemeenteraad van Kralingen 1881-1895. Deze straat heette voordien Cornelis Hartogstraat.

Jan Leentvaarlaan

B&W 25 oktober 1991. (J44)

Jan Leentvaar, 1821-1911, warmoezier, lid gemeenteraad van Kralingen 1883-1887. Deze straat heette voordien Jan Leentvaarstraat.

Korte Bajonetstraat

B&W 6 december 1991. (B11)

Deze straat is aangelegd op de voormalige schietbaan van de Koninklijke Scherpschutters. Een nabijgelegen straat met de van 7 maart 1900 daterende benaming Korte Bajonetstraat is in verband met stadsvernieuwingswerkzaamheden verdwenen. Zie 'De straatnamen van Rotterdam', blz. 47.

Lichtenauerlaan

B&W 25 oktober 1991. (H45)

Wilhelm Franz Lichtenauer, 1900-1987, secretaris van de Kamer van Koophandel, lid van de Eerste Kamer en van de Raad van State. Was in Rotterdam actief op kerkelijk, maatschappelijk en cultureel gebied. Oprichter en eerste voorzitter van het Historisch Genootschap Roterodamum. Deze straat heette voordien Lichtenauerweg.

Mallegat

B&W 25 oktober 1991. (K87)

Is ontleend aan het oostelijk gedeelte van een open verbinding, die er voorheen is geweest tussen de Spoorweghaven en de Nieuwe Maas. Deze benaming was ingetrokken bij besluit van 31 mei 1968. Zie verklaring van de naam in 'De straatnamen van Rotterdam', blz. 546.

Museumpark

B&W 9 november 1990. (A19)

Bij bovengenoemd besluit ontving het gedeelte van de Mathenesserlaan, gelegen tussen Westersingel en Wytemaweg, de naam Museumpark. Het gedeelte van de Mathenesserlaan tussen Wytemaweg en Rochussenstraat alsmede het Museumpark ter hoogte van het oude gebouw van Unilever ontvingen de naam Wytemaweg. Eerstgenoemde naamswijziging werd per 1 januari 1992 van kracht, de tweede ten tijde van de verhuizing van Unilever naar het Weena in september 1992.

Schelfplein

B&W 25 oktober 1991. (B24)

Ontleent zijn betekenis aan de ingetrokken benaming Schelfstraat. Deze straat dankte haar naam aan de hooischelven, die men bij de verschillende boerenhoeven langs de oude Beukelsdijk aantrof.

Tidemanplein

B&W 25 oktober 1991. (B24)

Joannes Tideman, 1807-1891, remonstrants predikant te Rotterdam 1830-1855. Was daarna hoogleraar te Amsterdam.

Zouwepad

B&W 6 december 1991. (D51)

De naam is ontleend aan een strook polderland in het Land van Arkel.

Verdwenen straatnamen:

Arie Hoosstraat

B&W 15 juni 1990.

Bij besluit B&W 25 oktober 1991 werd de naam gewijzigd in Hendrik Wachterstraat.

Cornelis Hartogstraat

B&W 15 juni 1990.

Bij besluit B&W 25 oktober 1991 werd de naam gewijzigd in Johannes Voorhoevestraat.

Jan Leentvaarstraat

B&W 15 juni 1990.

Bij besluit B&W 25 oktober 1991 werd de naam gewijzigd in Jan Leentvaarlaan.

Lichtenauerweg

B&W 6 juli 1990.

Bij besluit B&W 25 oktober 1991 werd de naam gewijzigd in Lichtenauerlaan.

Schelfstraat

Bij besluit B&W 25 oktober 1991 werd de naam ingetrokken. Zie Schelfplein.

II. Aanvullingen op en verbeteringen van de tekst in het boek 'De straatnamen van Rotterdam'

Bernardus Gewinstraat (blz. 56)

Deze straat heette van 25 november 1941 tot 10 februari 1942 Willem Schürmannstraat. De naam is op bevel van de bezetter gewijzigd vanwege het feit dat de auteur Willem Schürmann veel geschreven heeft over het Joodse ramsjer-milieu. Zie ook blz. 440.

Biezelingplein (blz. 59)

Het dorp Biezeling is niet getroffen door de watersnood in 1953. Omdat de Kruiningerpolder onderliep bleef het ten westen van deze polder gelegen gebied, waarin onder meer het dorp Biezeling ligt, gespaard.

Boomgaardhoekseweg (blz. 69)

Boomgaardshoek

De 'Boomgarthoeke' in 'Odenvliet' wordt reeds in de oudste rentmeestersrekening van Putten over de Maze genoemd (1382). De Boomgaardhoekseweg kwam vroeger ook wel voor onder de naam Kerkweg.

Broekkade (blz. 77)

Het besluit tot naamgeving van 30 juni 1924 is door de raad van de, toen nog zelfstandige, gemeente Kethel genomen.

Cees Seestraat (blz. 88)

De naam van deze straat moet zijn: Cees Seepad.

Curcumstraat (blz. 98)

De naam van deze straat moet zijn: Curcumastraat.

Cymbelkruid (blz. 98)

Volksnaam van de Turkse lelie.

Doelenplein

(A 12)

Naam die de volksmond heeft gegeven aan het Schouwburgplein (I) naar het concert- en congresgebouw De Doelen, dat hier op 18 mei 1966 werd geopend.

73. Het tegelpad op het terrein bij de Stationsweg dat bekend stond als het Van Stokkumstraatje, 1948. Foto J.F.H. Roovers.

74. Het gedeelte van de Lijnbaan dat ook wel Lijnbaanplein wordt genoemd, 1977 (GAR).

Horvathweg (blz. 184)

De in de beschrijving genoemde Brandersdreef moet zijn: Brandersbrug.

Janswaal (blz. 197)

In de oudste rentmeestersrekening van Putten over de Maze is reeds sprake van een 'Janswael' (1382).

Joost Banckertsplaats (blz. 201)

De slag bij Duins, waarbij Joost Banckert was betrokken, had plaats in 1639.

Kandelaarweg (blz. 207)

Het besluit tot naamgeving van 30 juni 1924 is door de raad van de, toen nog zelfstandige, gemeente Kethel genomen.

Kapershoekseweg (blz. 208)

De naam Kapershoek is vermoedelijk een afleiding van 'Copperts hoeke' in Hoogvliet, dat in de oudste rentmeestersrekening van Putten over de Maze (1382) wordt vermeld (het stuk land van Coppert).

Koddeweg (blz. 220)

In de oudste rentmeestersrekening van Putten over de Maze is reeds sprake van de 'korentiende van de Kodden hoeke' (1382).

Kouwenaardseweg

B&W 15 november 1974. (S 99)

Deze weg ligt in een buurt waarin de straten genoemd zijn naar stukken land, die vroeger onder Hoogvliet lagen. Een stuk land met de naam Kouwenaard of Kouwenoord is in de oude akten van Hoogvliet niet aangetroffen.

Lenny Tristanostraat (blz. 243)

De naam van deze Amerikaanse jazzmusicus is foutief gespeld in de straatnaam. Deze moet luiden: Lennie Tristano.

Lijnbaanplein

(A 12)

Naam die de volksmond heeft gegeven aan het pleinvormige gedeelte van de Lijnbaan (I) ter plaatse van de tuin van het voormali-

ge Coolsingelziekenhuis.

Mertensstraat (blz. 266)

Architect Hermann Friedrich Mertens, 1885-1960, ontwierp nog het hoofdkantoor van de Rotterdamsche Bank (thans ABN AMRO Bank) aan de Coolsingel en het magazijn- en kantoorgebouw van COOP-Nederland aan de Vierhavensstraat te Rotterdam. Het complex woonhuizen aan de Stadhoudersweg en de Schieweg is ontworpen door architect W. Vermeer. Het in dit complex gelegen bankgebouw (voormalige Rotterdamsche Bank) is van de hand van architect Mertens.

Niels Bohrplaats (blz. 279)

De Nobelprijswinnaar Niels Hendrik David Bohr, 1885-1962, was een Deens fysicus en atoomgeleerde.

Poortugaalse Haven (blz. 317)

Poortugaalseweg

Hierbij moet worden vermeld dat het verhaal over de verwoesting van Poortugaal door de Hoeken in 1489 op een legende berust. Archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat er rondom de kerk en het kasteel Valckestein wel enige bebouwing lag, maar dat hier nooit een dorp heeft gelegen. De kerk van Poortugaal was oorspronkelijk een hofkerk, behorende tot het slot Valckestein.

Saladijnstraat (blz. 348)

De naam van deze straat moet zijn: Saladijnpad.

Thelonius Monkpad (blz. 393)

De voornaam van deze jazzmusicus is foutief vermeld in de straatnaam. Deze moet zijn: Thelonious.

Tuinenhoven

(N89)

Wijk in de deelgemeente IJsselmonde, waarin de meeste straatnamen het achtervoegsel 'tuin' hebben. De namen zijn ontleend aan vruchten, planten en Oosterse landen.

Vroesenpark (blz. 423)

Adriaen Vroesen overleed niet in 1760 maar in 1706.

Willem Ruyslaan (blz. 440)

Willem Ruys is op 15 augustus 1942 gefusilleerd in de bossen bij Goirle.

Wissekerkestraat (blz. 442)

Het dorp Wissekerke (gemeente 's Heer Arendskerke) op Zuid-Beveland is niet getroffen door de watersnood in februari 1953. Op Noord-Beveland ligt de gemeente Wissenkerke. Ter hoogte van deze gemeente is de dijk doorgebroken. Het dorp van die naam is echter niet getroffen.

Witte Hoek (blz. 442)

De naam 'Witten hoeke' wordt voor het eerst in 1382 vermeld. In een akte uit 1383 is sprake van '...den hueke van den noertzide Witken' en van '...mins heren deel van Witten Hoeke'. Waarschijnlijk leefde de naamgever, een zekere Witte, nog in dat jaar.

Verdwenen straatnamen:

Admiraalsbrug

B&W 13 september 1949

Brug over het Stokviswater in de Admiraal de Ruyterweg. Bij besluit B&W 11 maart 1964 werd de naam gewijzigd in Admiraal de Ruyterbrug (I).

Crooswijk

Deze straatnaam werd bij besluit B&W 20 april 1949 gewijzigd in Crooswijksebocht (I).

Dorpsstraat

Oude naam van een gedeelte van de Pastoriedijk in het voormalige dorp Pernis.

Drooge Middeldijk

Naam waaronder de Drooge Dijk (II) onder Pernis ook voorkwam. Op de kaart van het eiland IJsselmonde van J.A. Marga-dant (1848) heet hij Drooge Middeweg.

Duitschestraat (blz. 493)

Toen na de bevrijding in 1945 de naam Duitschestraat moest worden vervangen, stelden de bewoners voor deze Canadesestraat te

noemen als eerbetoon aan de Canadese bevrijders. Daar de straat in een buurt ligt met namen van Europese landen, gaf de straatnamencommissie de voorkeur aan de naam Zweedsestraat (I).

Groeneweg

Dit was een zijweg van de Boomgaardhoekseweg, gelegen achter de oude begraafplaats van Hoogvliet. Hij wordt veelvuldig vermeld in 17de en 18de eeuwse transportakten; waarschijnlijk is hij van veel oudere datum. De naam dankte hij aan de hier aanwezige begroeiing. Een gedeelte van de weg bestaat nog en is thans een naamloos voet- en fietspad.

Katendrechtsche Zeedijk

Deze dijk was de waterkering die ten noordwesten van de voormalige polder Katendrecht lag. Hij liep van het dorp Katendrecht naar het dorp Charlois. De dijk moet tussen 1396 en 1401 zijn aangelegd. Hij komt ook voor onder de namen Hoogedijk en Schulpweg. Toen de Maashaven in de jaren negentig van de 19de eeuw werd gegraven is de dijk verdwenen.

Kerkstoep

De 'hol' die vanaf de Dorpsstraat in Hoogvliet naar de dorpskerk liep. Deze naam was niet officieel.

Kerkstraat (Nieuwe) (blz. 527/528)

Deze straat liep oorspronkelijk vanaf de Kruiskade in zuidelijke richting. Even voor de Van Oldenbarneveltstraat maakte ze een hoek en kwam op de Coolsingel uit. Later liep de straat dood tegen de achterzijde van de huizen aan de Van Oldenbarneveltstraat.

Looijersgang

Looijerstraat (blz. 544)

De Looijerstraat lag niet bij de Leeuwenlaan, maar liep van de Heerenstraat naar de Lutherschevest (Goudsesingel). Ze was oorspronkelijk een onderdeel van de in 1851 gedempte binnenvest en dankte haar naam aan de looierij die hier lag. De Looijersgang was een slop in deze straat.

Molenslop (blz. 550)

Dit slop kwam niet uit in de Gouwstraat, maar op de Charloisse Kerk singel.

Molentocht

Deze wetering liep langs de noordzijde van de Kruiskade en vervolgens over het traject van de latere Koningslaan (Kruisstraat) in noordelijke richting. Ten noorden van de Coolse watermolens, waaraan de naam van de wetering was ontleend, splitste ze zich in een aantal met de Rotterdamse Schie verbonden kanalen. De naam komt op verschillende 19de eeuwse kaarten voor.

Onderpad (blz. 559)

Het Onderpad in Hoogvliet was geen onderdeel van de vroegere Achterweg. Het liep ten oosten van het, thans verdwenen, noordelijke gedeelte van de Dorpsstraat. Vanaf de kruising met de Laning liep het in de richting van de dorpskerk onderlangs de Dorpsstraat. Ver voor de kerk ging het pad als een 'stoep' (hol) omhoog.

Oude Dijk

Oude binnendijk van het voormalige eiland Meeuwenplaat onder Hoogvliet. Vermoedelijk is de dijk in de eerste helft van de 18de eeuw aangelegd.

Overschotscheweg (blz. 563)

In de tekst staat abusievelijk vermeld, dat de naam ontleend is aan een stuk land genaamd het Eerste Voorschot. Dit moet zijn het Eerste Overschot.

Stokkumstraatje (Van)

In de jaren veertig lag op de kale vlakte tussen de Stationsweg en de Delftsestraat een tegelpad dat bekend stond onder de naam Van Stokkumstraatje. Het pad dankte zijn naam aan het natuursteenbedrijf van Van Stokkum dat hier was gevestigd.

Visserijkade

Naam die de volksmond heeft gegeven aan een stuk dijk op het voormalige eiland Meeuwenplaat onder Hoogvliet ter hoogte van de Spijkenisserbrug. De naam herinnerde aan de Hoogvlietse zalmvisserij 'Klein Profijt II', die hier vroeger was gevestigd. De dijk lag in het verlengde van de Vossendijk (I).

Vrouwensteeg (blz. 607)

Deze steeg liep niet van de Hoogstraat naar het Achterklooster, maar van de 1ste Lombardstraat naar de Gedempte Botersloot. Ze lag op de plaats waar tot 1622 het Oudevrouwenhuis stond.